

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

Методичні вказівки для проведення практичних занять
з нормативної навчальної дисципліни
«Оцінка в бухгалтерському обліку»,
що викладається в межах ОПП «Облік, аналіз і оподаткування в бізнесі»
та ОПП «Діджитал облік, бізнес-консалтинг і аудит»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Львів 2025 р.

Розробник: к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту Москаль Наталія Володимирівна

Схвалено на засіданні кафедри обліку і аудиту
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Москаль Н. В. Методичні вказівки для проведення практичних занять з нормативної навчальної дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку», що викладається в межах ОПП «Облік, аналіз і оподаткування в бізнесі» та ОПП «Діджитал облік, бізнес-консалтинг і аудит» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2025, 30 с.

© Москаль Н. В., 2025 рік
© ЛНУ ім. І. Франка, 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ	4
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	7
Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку	7
Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку	8
Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку	8
Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку	9
Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	9
Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку	10
Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів	10
Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства	11
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	12
Практичне заняття 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку	12
Практичне заняття 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку	14
Практичне заняття 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку	15
Практичне заняття 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку	16
Практичне заняття 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	20
Практичне заняття 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку	22
Практичне заняття 7. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства	25
Практичне заняття 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29

ВСТУП

Оцінка в бухгалтерському обліку є одним з основних його елементів, який дає змогу отримати узагальнене уявлення про майновий стан та результати діяльності підприємства. Саме оцінка має забезпечити обґрунтоване грошове вираження відносної корисності активів і відповідне ринкове позиціонування господарюючих суб'єктів. Вимірювання вартості об'єктів обліку створює передумови для порівняння, групування, узагальнення та аналізу різноманітних показників, що характеризують функціонування суб'єктів господарювання у часовому вимірі.

Мета. Метою вивчення нормативної дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є набуття студентами теоретичних знань щодо порядку здійснення оцінки об'єктів обліку, формування умінь і навичок оцінювання різноманітних об'єктів обліку на підприємствах.

Завдання. Завданнями дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є вивчення: ролі і значення оцінки в сучасних економічних умовах, принципів, критеріїв та методики оцінки господарських засобів і джерел їх формування відповідно до основних класифікаційних груп та умов проведення оцінки, процесу визначення вартості об'єктів обліку у контексті сучасних нормативних вимог законодавства України та Міжнародних стандартів обліку.

Метою проведення практичних і семінарських занять є закріплення теоретичних знань з оцінки в бухгалтерському обліку, отриманих на лекціях та в процесі самостійного опрацювання навчального матеріалу, а також формування практичних навичок визначення вартості різних об'єктів обліку, їх відображення в облікових регістрах і фінансовій звітності з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів.

У результаті проведення практичних і семінарських занять студенти повинні:

знати:

- методику оцінки основних засобів, нематеріальних активів, запасів, фінансових інструментів, дебіторської та кредиторської заборгованості;
- особливості первісної, справедливої, балансової, ліквідаційної та переоціненої вартості;
- порядок документального підтвердження та облікового відображення результатів оцінки;
- взаємозв'язок оцінки з оподаткуванням і фінансовою звітністю.

вміти:

- збирати, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для оцінки об'єктів бухгалтерського обліку;
- здійснювати розрахунки вартості об'єктів обліку з використанням типових методик;
- відображати результати оцінки в бухгалтерських проведеннях та облікових регістрах;
- оцінювати вплив обраних методів оцінки на фінансові результати діяльності підприємства;
- формувати інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів з метою прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за **100-бальною шкалою** та включає три складові:

Вид діяльності	Частка в семестровій оцінці	Максимум, балів
Практичні заняття	50 %	50
Контрольні заміри (модулі)	40 %	40
Самостійна робота	10 %	10

Результати оцінювання відображають рівень засвоєння теоретичних знань, сформованість практичних навичок, аналітичного мислення та здатність застосовувати професійні судження в облікових ситуаціях.

1. Оцінювання на практичних заняттях (50 балів)

Бали розподіляються між темами таким чином:

Тема 1 – 8 балів

Тема 2 – 6 балів

Тема 3 – 6 балів

Тема 4 – 6 балів

Тема 5 – 6 балів

Тема 6 – 6 балів

Тема 7 – 6 балів

Тема 8 – 6 балів

Критерії оцінювання для кожної теми

Оцінка формується за результатами виконання практичних, розрахункових, аналітичних та ситуаційних завдань, передбачених методичними вказівками.

Критерії оцінювання

Критерій	Зміст
Теоретична обґрунтованість	Коректне використання понять, стандартів, принципів оцінки
Точність розрахунків	Відсутність арифметичних і методичних помилок
Правильність облікових рішень	Відповідність П(С)БО / МСФЗ та економічній логіці
Логіка викладу	Послідовність, аргументованість, структурованість відповіді
Професійне судження	Уміння обґрунтувати вибір методу оцінки
Активність на занятті	Участь в обговореннях, відповідях, аналізі ситуацій

Шкала нарахування балів за тему

Рівень виконання	Характеристика	К-ть балів, тема 1 – максимум 8 балів	К-ть балів, тема 2-8 – максимум 6 балів
Високий	Повне, правильне, аргументоване виконання	8 балів	6 балів
Достатній	Незначні помилки, загалом коректні рішення	7-6 балів	5 балів
Середній	Часткове розуміння, методичні неточності	5-3 бали	4-3 бали
Низький	Формальні відповіді, значні помилки	2-0 балів	2-0 балів

2. Контрольні заміри (модулі) – 40 балів

Модульний контроль перевіряє:

- засвоєння теоретичних положень;
- вміння застосовувати методи оцінки;
- здатність аналізувати облікові ситуації;
- розуміння впливу оцінки на фінансову звітність і оподаткування.

Типова структура модуля

Компонент	Зміст
Теоретичний блок	Поняття, принципи, стандарти
Розрахункові завдання	Оцінка активів, зобов'язань, резервів
Ситуаційні кейси	Професійні судження

Під час оцінювання модульних контрольних робіт основна увага приділяється не лише правильності отриманого результату, а й якості професійного мислення студента. Насамперед перевіряється коректність методики розрахунків: важливо, щоб студент правильно обирав формули, послідовно застосовував етапи обчислень, коректно використовував вихідні дані та

уникав як арифметичних, так і методичних помилок. Оцінюється не тільки кінцеве число, а й сам процес розрахунку.

Другим важливим аспектом є обґрунтованість вибору виду оцінки. Студент має вміти пояснити, чому в конкретній ситуації застосовується саме первісна, справедлива, амортизована, теперішня чи інша вартість, з урахуванням економічної сутності операції, умов договору та цілей фінансової звітності. Формальне використання показників без пояснення логіки їх вибору знижує оцінку.

Окремо аналізується логіка аргументації. Висновки студента повинні бути послідовними, структурованими та взаємопов'язаними. Аргументи мають спиратися на розрахунки, норми стандартів і економічну логіку, а не на інтуїтивні припущення. Важливо, щоб студент умів чітко сформулювати свою позицію та обґрунтувати її у письмовій формі.

Завершальним критерієм є відповідність нормативній базі. Усі розрахунки та висновки повинні ґрунтуватися на вимогах національних стандартів бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності та чинного законодавства України. Неправильне трактування норм або їх ігнорування свідчить про недостатній рівень професійної підготовки.

Таким чином, модульне оцінювання спрямоване на комплексну перевірку знань, практичних навичок і здатності студента застосовувати професійні судження в реальних облікових ситуаціях.

3. Самостійна робота – 10 балів

Самостійна робота студентів у межах курсу «Оцінка в бухгалтерському обліку» має на меті поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час лекцій і практичних занять, а також розвиток аналітичного мислення й уміння формувати обґрунтовані професійні судження. Вона сприяє усвідомленню економічної сутності процесів оцінки, розумінню ролі різних методів вимірювання вартості та їх впливу на фінансову звітність і управлінські рішення. Завдяки самостійній роботі студенти навчаються не лише відтворювати навчальний матеріал, а й критично його осмислювати, порівнювати підходи до оцінки та робити власні висновки.

Реалізація самостійної роботи передбачає опрацювання навчальної та наукової літератури, включно з нормативними документами, стандартами бухгалтерського обліку та рекомендованими джерелами. Студенти готують письмові відповіді на теоретичні питання, формують аналітичні висновки за результатами розгляду конкретних облікових ситуацій, розв'язують додаткові практичні завдання з розрахунків вартості об'єктів обліку та готуються до обговорення проблемних питань на заняттях. Такий формат роботи формує навички самостійного навчання, відповідальність за результат і готовність застосовувати знання у професійній діяльності.

Критерії оцінювання

Критерій	Зміст
Повнота	Охоплення ключових питань теми
Самостійність	Власні формулювання, не копіювання
Аргументація	Посилання на норми, логічні висновки
Оформлення	Структура, чіткість

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку

План теми:

- 1.1. Поняття оцінки в бухгалтерському обліку
- 1.2. Класифікація об'єктів оцінки
- 1.3. Види оцінок та порядок їхнього застосування

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Питання для перевірки знань:

1. Дайте визначення поняття оцінка.
2. Наведіть приклад натуральних, трудових, грошових вимірників.
3. У чому суть принципу бухгалтерського обліку «безперервність»?
4. Що впливає на зміну оцінки?
5. Назвіть вимоги до оцінки.
6. Що означає реальність оцінки?
7. Що означає доречність оцінки?
8. Що означає своєчасність оцінки?
9. Що означає єдність оцінки?
10. Що означає обачність оцінки?
11. Що означає адекватність оцінки?
12. Що означає цілеспрямованість оцінки?
13. На які дати потрібно проводити оцінку об'єктів обліку?
14. Дайте визначення поняття технологія оцінки.
15. Як та для чого застосовують економічні оцінки?
16. Як та для чого застосовують юридичні оцінки?
17. Як та для чого застосовують статистичні оцінки?
18. Як та для чого застосовують експертні оцінки?
19. Дайте визначення поняття історична собівартість.
20. Дайте визначення поняття поточна собівартість.
21. Дайте визначення поняття вартість реалізації.
22. Дайте визначення поняття теперішня вартість.
23. Дайте визначення поняття балансова вартість.
24. Дайте визначення поняття ліквідаційна вартість.
25. Дайте визначення поняття первісна вартість.
26. Дайте визначення поняття ринкова вартість.
27. Дайте визначення поняття справедлива вартість.
28. Дайте визначення поняття чиста вартість реалізації.
29. Дайте визначення поняття активи.
30. Дайте визначення поняття витрати.
31. Дайте визначення поняття власний капітал.
32. Дайте визначення поняття доходи.
33. Дайте визначення поняття забезпечення.
34. Дайте визначення поняття зобов'язання.
35. Дайте визначення поняття інвестиційна діяльність.
36. Дайте визначення поняття нематеріальний актив.
37. Дайте визначення поняття монетарні активи.
38. Дайте визначення поняття немонетарні активи.
39. Дайте визначення поняття необоротні активи.
40. Дайте визначення поняття оборотні активи.
41. Дайте визначення поняття операційна діяльність.
42. Дайте визначення поняття фінансова діяльність.
43. Порівняйте міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку.

Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

План теми:

- 2.1. Класифікація запасів для цілей оцінки
- 2.2. Оцінка запасів при надходженні на підприємство
- 2.3. Оцінка запасів на дату балансу
- 2.4. Оцінка запасів при їх використанні та вибутті

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки запасів?
2. Які є умови визнання запасів активом?
3. Дайте визначення поняття виробничі запаси.
4. Дайте визначення поняття малоцінні та швидкозношувані предмети.
5. Дайте визначення поняття виробництво.
6. Дайте визначення поняття напівфабрикати.
7. Дайте визначення поняття готова продукція.
8. Дайте визначення поняття товари.
9. Дайте визначення поняття брак у виробництві.
10. Які витрати належать до первісної вартості придбаних запасів?
11. Як визначають первісну вартість виготовлених на підприємстві запасів?
12. Як визначають первісну вартість запасів, внесених до статутного капіталу?
13. Як визначають первісну вартість безоплатно одержаних запасів?
14. Як визначають первісну вартість запасів, одержаних у обмін на подібні запаси?
15. Як визначають первісну вартість запасів, одержаних у обмін на неподібні запаси?
16. Які витрати належать до транспортно-заготівельних витрат?
17. Як розподіляють транспортно-заготівельні витрати?
18. На якому рахунку відображають транспортно-заготівельні витрати?
19. Які витрати не належать до первісної вартості запасів?
20. За якою вартістю відображають запаси на дату балансу?
21. Як виконують переоцінку запасів?
22. У чому суть методу ідентифікованої собівартості?
23. У чому суть методу ФІФО?
24. У чому суть методу середньозваженої собівартості?
25. У чому суть методу нормативних затрат?
26. У чому суть методу оцінки запасів за цінами продажу?

Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку

План теми:

- 3.1. Класифікація основних засобів для цілей оцінки
- 3.2. Оцінка основних засобів при надходженні на підприємство
- 3.3. Розрахунок амортизації основних засобів
- 3.4. Переоцінка основних засобів на дату балансу
- 3.5. Зміна вартості основних засобів після капітального ремонту та модернізації

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки основних засобів?
2. Які витрати входять до первісної вартості основних засобів?
3. Як визначають первісну вартість виготовлених на підприємстві основних засобів?
4. Як визначають первісну вартість основних засобів, унесених до статутного капіталу?
5. Як визначають первісну вартість безоплатно одержаних основних засобів?
6. Які витрати не включають до первісної вартості основних засобів?
7. У яких випадках проводять переоцінку основних засобів?
8. Як розраховують індекс переоцінки?
9. Як визначають залишкову вартість основних засобів?
10. Як визначають ліквідаційну вартість основних засобів?

11. Як визначають балансову вартість основних засобів?
12. Чим відрізняється поточний ремонт основних засобів від капітального ремонту та модернізації?
13. Яку вартість переоцінюють: первісну, залишкову, накопичений знос?
14. Які є методи нарахування амортизації?
15. Як визначають термін експлуатації основних засобів?
16. Назвіть переваги та недоліки прямолінійного методу амортизації основних засобів.
17. Назвіть переваги та недоліки кумулятивного методу амортизації основних засобів.
18. Як відображають у обліку основні засоби, які придатні для використання і можуть принести економічну вигоду, термін експлуатації яких завершився?

Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку

План теми:

- 4.1. Класифікація поточної дебіторської заборгованості для цілей оцінки
- 4.2. Оцінка дебіторської заборгованості при її визнанні
- 4.3. Порядок розрахунку резерву сумнівних боргів

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Дайте визначення поняття дебіторська заборгованість.
2. Дайте визначення поняття безнадійна дебіторська заборгованість.
3. Дайте визначення поняття сумнівна дебіторська заборгованість.
4. Дайте визначення поняття довгострокова дебіторська заборгованість.
5. Дайте визначення поняття поточна дебіторська заборгованість.
6. Дайте визначення поняття чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості.
7. Дайте визначення поняття резерв сумнівних боргів.
8. Які види оцінок застосовують до дебіторської заборгованості?
9. Як визначають балансову вартість дебіторської заборгованості?
10. Перерахуйте методи розрахунку резерву сумнівних боргів.
11. У яких випадках для розрахунку резерву сумнівних боргів застосовують абсолютну суму сумнівної заборгованості?
12. У яких випадках для розрахунку резерву сумнівних боргів застосовують коефіцієнт сумнівності?

Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості

План теми:

- 5.1. Класифікація довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості для цілей оцінки
- 5.2. Оцінка довгострокової заборгованості на яку нараховуються відсотки
- 5.3. Оцінка довгострокової заборгованості на яку не нараховуються відсотки

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Визначте поняття довгострокова дебіторська заборгованість.
2. Визначте поняття довгострокова кредиторська заборгованість.
3. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості?
4. Яку заборгованість можна не дисконтувати?
5. Наведіть методику розрахунку теперішньої (дисконтованої) суми майбутніх платежів.
6. Наведіть методику визначення відсоткової ставки для цілей дисконтування.

7. Наведіть методику дисконтування, якщо погашення довгострокової позики проводять частинами?

8. Чи потрібно всю довгострокову заборгованість, що є на балансі, дисконтувати за однією ставкою, чи можна застосовувати різні ставки?

9. Визначте поняття фінансова інвестиція з дисконтом.

10. Визначте поняття фінансова інвестиція з премією.

11. Визначте поняття амортизована собівартість фінансових інвестицій.

Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку

План теми:

6.1. Класифікація резервів підприємства

6.2. Порядок розрахунку резерву виплат відпусток

6.3. Порядок розрахунку резерву гарантійних зобов'язань

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Визначте поняття забезпечення.

2. Визначте поняття реструктуризація.

3. Визначте поняття обтяжливий контракт.

4. Яка мета створення забезпечень?

5. Назвіть види забезпечень.

6. Створення яких забезпечень є обов'язковим для юридичних осіб?

7. Які юридичні особи мають право не створювати обов'язкові резерви?

8. Які види витрат виникають під час створення резерву на відпустки?

9. Для яких цілей використовують резерв на відпустки?

10. Яка періодичність створення резерву на відпустки?

11. За яких умов створюють резерв на виплату винагороди (премії)?

12. Які витрати виникають під час створення резерву на виконання гарантійних зобов'язань?

13. Визначте поняття гарантійні зобов'язання.

14. Наведіть приклади реструктуризації (що вважають реструктуризацією).

15. За яких умов підприємство може створити резерв на реструктуризацію?

16. Під які витрати підприємство має право створювати резерв на реструктуризацію?

17. Які дії підтверджують початок реалізації плану реструктуризації?

18. Якою має бути сума забезпечення на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів?

Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів

План теми:

7.1. Класифікація рахунків (статей балансу) в іноземній валюті для цілей оцінки

7.2. Порядок розрахунку курсових різниць

7.3. Оцінка рахунків (статей балансу) на дату балансу та на дату здійснення операцій

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. У чому полягає економічна сутність валютного курсу та яку роль він відіграє в бухгалтерському обліку зовнішньоекономічних операцій?

2. За якими критеріями статті балансу, виражені в іноземній валюті, поділяються на монетарні та немонетарні?

3. Які активи та зобов'язання належать до монетарних статей балансу і чому саме за ними виникають курсові різниці?
4. Чому аванси, сплачені або отримані в іноземній валюті, класифікуються як немонетарні статті та не підлягають переоцінці?
5. У яких випадках немонетарні статті балансу можуть перераховуватися за валютним курсом і який курс при цьому застосовується?
6. На які дати в бухгалтерському обліку здійснюється перерахунок монетарних статей в іноземній валюті та з якою метою?
7. У чому полягає різниця між позитивними та негативними курсовими різницями і як вони впливають на фінансовий результат підприємства?
8. Які рахунки бухгалтерського обліку використовуються для відображення операційних і неопераційних курсових різниць?

Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства

План теми:

- 8.1. Класифікація фінансової звітності суб'єктів господарювання
- 8.2. Оцінка балансу (звіту про фінансовий стан)
- 8.3. Оцінка звіту про фінансові результати
- 8.4. Оцінка інших форм фінансових звітів підприємства

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. У чому полягає роль фінансової звітності як завершального етапу процесу вартісного вимірювання в бухгалтерському обліку? Розкрийте зв'язок між оцінкою окремих об'єктів обліку та підсумковими показниками звітності.
  2. Які основні критерії класифікації фінансової звітності застосовуються в Україні?
  3. Чим відрізняється індивідуальна, консолідована та зведена фінансова звітність з позиції економічної оцінки?
  4. Які форми фінансової звітності передбачені національними стандартами бухгалтерського обліку та яку інформаційну функцію виконує кожна з них?
  5. У чому полягає економічна сутність оцінки балансу (звіту про фінансовий стан)?
  6. Поясніть, як структура активів і пасивів відображає фінансову стійкість підприємства.
  7. Як методи оцінки активів і зобов'язань впливають на показники балансу?
- Проаналізуйте можливі наслідки завищення активів або недооцінки зобов'язань.
8. У чому полягає логічна та арифметична перевірки балансу?
  9. Яким чином облікова політика підприємства впливає на показники звіту про фінансові результати?
  10. Як оцінюється структура доходів і витрат у звіті про фінансові результати?
  11. У чому полягає аналітичне значення динамічного аналізу фінансових результатів?
  12. Яку роль відіграє звіт про рух грошових коштів у оцінці платоспроможності підприємства?
  13. Поясніть, чому прибуток не завжди відображає реальний фінансовий стан.
  14. Як оцінюють звіт про власний капітал?
  15. Як оцінюють примітки до фінансової звітності?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Практичне заняття 1.

Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку

Завдання 1. До кожного твердження вкажіть вимогу до оцінки, якій воно відповідає. Вимоги до оцінки: реальність, доречність, своєчасність, єдність, обачність, адекватність, цілеспрямованість. Твердження:

Усі фактично наявні на підприємстві об'єкти підлягають оцінці.

Оцінку об'єктів переглядають за суттєвих змін їх вартості.

Балансова вартість об'єктів відповідає їх ринковій вартості.

Оцінку об'єктів проводять з точністю до копійок.

Виявлені в результаті інвентаризації недостачі об'єктів списують на витрати.

Подібні об'єкти оцінюють однаковими методами.

Перегляд методів оцінки проводять щокварталу.

Вибір методу оцінки відповідно до цілей підприємства.

Вибір методу оцінки відповідно до призначення об'єкта.

Оцінку об'єктів проводять систематично.

Вартість об'єктів за їх оцінки різними методами відрізняється.

Завдання 2. Щодо кожного об'єкта обліку визначте, до якої групи він належить: 1) монетарні, немонетарні; 2) матеріальні, нематеріальні, фінансові; 3) оборотні, необоротні; 4) ліквідні, неліквідні. Об'єкти обліку: комп'ютер бухгалтера, отриманий вексель, матеріали для виробництва, кошти на рахунку, аванс, виданий постачальнику, малоцінні та швидкозношувані предмети, авторське право, готова продукція, брак у виробництві, довгострокові фінансові інвестиції, гудвіл, відстрочені податкові активи, знос основних засобів, капітальне будівництво, розрахунки з покупцями, готівка, приміщення офісу, будівельні матеріали, напівфабрикати.

Завдання 3. Щодо кожного об'єкта вкажіть, до якого виду активів він може належати та за яких умов. Об'єкти: комп'ютер, пачка паперу А4, автомобіль, спецодяг, запчастини, акції іншого підприємства, будівля, степлер, бланки документів, аванс на відрядження, стілець, калькулятор, вода, сейф, папки для документів, торгова марка, будівельні матеріали, бензин.

Завдання 4. Для відділу збуту придбали принтер, ціна – 2 000 грн, витрати на доставку – 100 грн. Принтер активно використовують. Визначте вартість принтера на початок експлуатації, вартість після року експлуатації, після двох років.

Завдання 5. Для офісу придбали меблі: шість столів по 2000 грн за один; вісім стільців по 1000 грн за один, три шафи по 3000 грн за одну. Вартість доставки – 3000 грн. Меблі придбано у розібраному вигляді, за збір меблів працівнику виплачено зарплату 600 грн. Визначте вартість одного стільця, стола і шафи. Для оцінки застосуйте три різні підходи.

Завдання 6. Протягом місяця придбано для продажу: десять пачок паперу по 90 грн; чотири пачки паперу по 95 грн; дві пачки паперу по 105 грн. На кінець місяця на складі було 16 однакових пачок паперу. Наступного місяця покупець замовив сім пачок паперу. Потрібно визначити вартість замовленого паперу. Для оцінки застосуйте три різні підходи.

Завдання 7. Підприємство планує у наступному місяці виготовити та реалізувати 100 одиниць продукції загальною собівартістю 60000 грн (змінні витрати 40000, постійні – 20000). Запланована націнка – 30 %. Адміністративні витрати є постійними та становлять 5000. Податок на прибуток – 18 %. Потрібно визначити чистий прибуток, спрогнозувати, за якого обсягу виробництва і реалізації чистий прибуток становитиме 20000, за якого – 3000.

Завдання 8. Для виробництва десяти стільців витрачено матеріалів на суму 2000 грн; зарплата виробничих працівників – 5000 грн (єдиний внесок – 22 %); амортизація виробничого обладнання – 1000 грн. Для виробництва десяти столів витрачено матеріалів на суму 4000 грн; зарплата виробничих працівників – 6000 грн, (єдиний внесок – 22 %); амортизація виробничого обладнання – 3000 грн. Загальновиробничі витрати для стільців та столів становлять 9000 грн (розподіляють пропорційно до зарплати). Адміністративні витрати становлять 3500 грн, витрати на збут – 2200 грн. Реалізовано вісім стільців за ціною 2400 грн за одиницю та дев'ять столів за ціною 3000 грн.

Визначте дохід від реалізації, собівартість реалізованої продукції, прибуток. Опишіть операції за допомогою бухгалтерських проведення.

Завдання 9. Підприємство володіє обладнанням для виробництва пластикових пакетів, яке було придбано 5 років тому. За цей час відбулися такі зміни: інфляція, поява нових технологій, удосконалення процесу виробництва. Проаналізуйте, як ці зміни можуть вплинути на оцінку обладнання. Які обставини потребують перегляду оцінки?

Підприємство володіє приміщенням, у якому відбувається виробництво. Приміщення збудоване 15 років тому, розташоване у місті Львові. Як на вашу думку змінилася реальна вартість цього приміщення за 15 років? Підприємство не проводило переоцінку. Чи варто провести переоцінку цього приміщення?

Завдання 10. Підприємство має такі об'єкти обліку станом на 31.12.2024:

Верстат, придбаний у 2023 році за 200 000 грн. Аналогічний новий верстат зараз коштує 250 000 грн. При продажу вживаного верстата можна отримати 180 000 грн. За розрахунками, дисконтована вартість майбутніх доходів від використання верстата становить 220 000 грн.

Довгострокову заборгованість перед постачальником у розмірі 150 000 грн, яку потрібно погасити через 2 роки. Якби таку позику брали сьогодні, вона б становила 170 000 грн. Теперішня дисконтована вартість майбутніх платежів за цим зобов'язанням – 130 000 грн.

Визначте для кожного об'єкта:

- історичну собівартість;
- поточну собівартість;
- вартість реалізації;
- теперішню вартість.

Поясніть, яка оцінка найкраще відображає реальну вартість:

- а) верстата для цілей продажу
- б) заборгованості для цілей фінансового планування

Завдання 11. Перелік активів: автомобіль представницького класу, комп'ютерне обладнання, партія смартфонів, сільськогосподарська техніка, акції публічної ІТ-компанії, криптовалюта Bitcoin, складське приміщення на околиці міста, дизайнерські меблі, патент на технологію, дорогоцінні метали, колекція картин відомих художників, станки для виробництва пластикових виробів, морське судно, земельна ділянка під забудову, партія одягу відомого бренду.

Проаналізуйте ліквідність кожного з перелічених активів, враховуючи:

1. Базовий рівень ліквідності активу.
2. Специфічні умови, які можуть суттєво підвищити або знизити ліквідність: місце розташування, стан активу, сезонність, тренди ринку, економічна ситуація, специфіка регіону, наявність потенційних покупців, унікальність активу

Приклади. Партія смартфонів: зазвичай високоліквідний актив, але ліквідність знизиться якщо: це застаріла модель, є новий популярний конкурент на ринку, це специфічна модель для певного ринку.

Сільськогосподарська техніка: середньоліквідний актив, але ліквідність підвищиться якщо: це сезон посівної/збору врожаю, регіон з розвиненим агросектором, техніка в хорошому стані, є сервісний центр поблизу

Виконайте такий аналіз для кожного активу зі списку, враховуючи можливі сценарії зміни їх ліквідності.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

Завдання 1. Визначити первісну вартість виробничих запасів загалом та первісну вартість одиниці виробничих запасів. Вартість придбання 400 шт. деталей, призначених для виробництва продукції, 9 000 грн, у тім числі ПДВ. Вартість доставки цих деталей 600 грн, у тім числі ПДВ. Розвантаження та складання запасів виконував працівник підприємства, за це йому нараховано зарплату 500 грн, на цю зарплату нараховано ЄСВ 22 %. Менеджеру, який займався постачанням деталей – узгодженням ціни, оформленням документів, оплатою, нараховано за це зарплату 300 грн, на цю зарплату нараховано ЄСВ 22 %. Для своєчасних розрахунків з постачальником підприємство скористалося кредитними коштами, витрати на відсотки за кредитними коштами становили 80 грн.

Завдання 2. Визначити собівартість вибуття та вартість залишку матеріалів на кінець місяця за допомогою методів: 1) ФІФО; 2) середньозваженої собівартості (місячної та за кожною операцією). Дані про залишок на початок місяця, надходження та вибуття матеріалів зображено у табл. 2.8.

Таблиця 1

Операції із запасами підприємства, що відбулись протягом місяця

Показник	Дата	Кількість одиниць, шт.	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн
Залишок	01.01	200	90	18 000
Придбано	03.01	400	100	40 000
Придбано	06.01	600	110	66 000
Придбано	07.01	300	130	39 000
Придбано	15.01	700	150	105 000
Придбано	22.01	500	160	80 000
Придбано	29.01	100	180	18 000
Разом (придбано)		2 600	—	348 000
Вибуло	03.01	500	—	—
Вибуло	08.01	400	—	—
Вибуло	18.01	300	—	—
Вибуло	25.01	1 200	—	—
Вибуло	27.01	100	—	—
Разом (вибуло)		2 500	—	—
Залишок	31.01	300	—	—

Завдання 3. Вартість залишку запасів на початок місяця 800 грн, протягом місяця придбано запасів на суму 15 200 грн та списано запасів вартістю 12 000 грн. Залишок транспортно-заготівельних витрат на початок місяця становив 100 грн, протягом місяця транспортно-заготівельні витрати становили 700 грн. Визначити середній відсоток транспортно-заготівельних витрат, фактичну собівартість списаних запасів та залишку запасів на кінець місяця.

Завдання 4. Визначити за методом ідентифікованої собівартості вартість залишку матеріалів та собівартість витрачених протягом місяця матеріалів, якщо залишок на початок місяця: 200 кг за ціною 28 грн, надійшло: 300 кг за ціною 29 грн, 800 кг за ціною 30 грн; витрачено: 200 кг за ціною 28 грн, 200 кг за ціною 29 грн, 300 кг за ціною 30 грн

Завдання 5. Підприємство «Розквіт» обміняло папір (балансова вартість 500грн, справедлива – 400 грн) на папки у підприємства «Перевал» (балансова вартість 600 грн, справедлива – 500 грн). Підприємство «Розквіт» доплатило підприємству «Перевал» 100 грн. Визначити первісну вартість отриманих в результаті обміну запасів для кожного підприємства. Відобразити господарські операції за допомогою бухгалтерських проведення.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку

Завдання 1. Визначити первісну вартість основного засобу. Підприємство буде склад підрядним способом. Витрати на проектно-кошторисну документацію –12 000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість будівельних робіт, виконаних підрядником згідно з актом – 840 000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість придбаних будівельних матеріалів, використаних для будівництва – 300 000 грн (у тім числі ПДВ).

Завдання 2. Визначити первісну вартість основного засобу. Підприємство буде цех господарським способом. Витрати на проектно-кошторисну документацію 18000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість придбаного обладнання для будівництва 168000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість придбаних будівельних матеріалів, використаних для будівництва – 30000 грн (у тім числі ПДВ). Вартість МШП, використаних у будівництві – 8400 грн (у тім числі ПДВ). Оплата праці будівельників становить 150 000 грн. Відрахування на соціальне страхування ЄСВ –22 % грн. Амортизація устаткування, яке використовували під час будівництва – 20000 грн.

Завдання 3. Первісна вартість основного засобу – 80 000 грн. Очікуваний термін служби – 5 років. Ліквідаційна вартість у вигляді матеріалів – 4 000 грн. Нарахувати амортизацію за: прямолінійним методом; методом зменшення залишкової вартості; методом прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивним методом; виробничим методом (плановий випуск продукції – 17 000 одиниць: за перший рік випуск продукції становитиме 2 000; за другий – 3 000; за третій – 3 000; за четвертий – 4 000; за п'ятий – 5 000 од.).

Завдання 4. Підприємство придбало навантажувач первісною вартістю 800000 грн, термін експлуатації – 5 років, ліквідаційна вартість – 40 000 грн. Керівник та бухгалтер планують податкове навантаження на рік та ухвалюють рішення про вибір методу амортизації навантажувача. Розглядають як альтернативні метод прискореного зменшення залишкової вартості та прямолінійний метод. Розрахуйте амортизацію навантажувача за перший рік експлуатації за цими методами. Яку суму податку на прибуток (ставка 18 %) вдасться зекономити, якщо застосувати метод прискореного зменшення залишкової вартості?

Завдання 5. Вартість об'єкта основних засобів, що амортизується, становить 15 000 грн, термін використання – 5 років. Протягом перших двох років експлуатації об'єкт амортизувався за методом прискореного зменшення залишкової вартості. У зв'язку зі зміною умов використання об'єкта, отримання від нього економічних вигод, було визнано за необхідне змінити метод амортизації – перейти до прямолінійного методу. Нарахувати амортизацію за усі 5 років із урахуванням зміни методу.

Завдання 6. Визначити суму переоцінки для основних засобів, відображених у таблиці.

Таблиця 2

Об'єкт основних засобів	Залишкова вартість	Ринкова вартість
А	115 000	132 000
Б	142 000	115 000
В	133 000	146 000
Г	168 000	142 000

Завдання 7. Вартість устаткування – 300 000 грн. Термін використання – 10 років. Метод амортизації – прямолінійний. Ліквідаційна вартість дорівнює нулю. Після першого року експлуатації справедлива вартість устаткування становила 350 000 грн. Провести переоцінку. Визначити суми залишкової вартості, зносу та первісної вартості після переоцінки. Нарахувати амортизацію за другий рік.

Завдання 8. Первісна вартість виробничого устаткування – 150 000 грн, термін використання – 10 років, амортизацію нараховують прямолінійним методом. Через 2 роки експлуатації справедлива вартість устаткування становить 70 000 грн. Виконати уцінку – переоцінити первісну вартість та суму накопиченого зносу.

Завдання 9. Підприємство придбало виробничий верстат вартістю 500 000 грн. Ліквідаційна вартість – 50 000 грн. Термін експлуатації – 7 років. Очікуваний обсяг продукції – 210 000 одиниць. План випуску продукції: 1-й рік – 20 000 од., 2-й рік – 30 000 од., 3-й рік – 40 000 од., 4-й рік – 45 000 од., 5-й рік – 35 000 од., 6-й рік – 25 000 од., 7-й рік – 15 000 од.

Розрахуйте амортизацію за прямолінійним, кумулятивним, виробничим методами.

Визначте, який метод є найвигіднішим за перший рік з точки зору мінімізації оподаткування (ставка податку на прибуток – 18%).

Який метод найкраще відповідає економічній логіці підприємства, якщо очікується швидкий моральний знос?

Завдання 10. Підприємство має такі основні засоби на балансі (на початок року):

Таблиця 3

Об'єкт	Первісна вартість, грн	Накопичений знос, грн	Залишкова вартість, грн	Ринкова вартість, грн
А	700 000	350 000	350 000	480 000
Б	900 000	500 000	400 000	380 000
В	1 200 000	600 000	600 000	650 000

Виконайте переоцінку основних засобів за методикою, визначеною П(С)БО 7.

Завдання 11. Компанія має виробниче обладнання, яке через 2 роки експлуатації було замінено новішою моделлю. Це обладнання може бути:

- Продане за 85 000 грн.
- Використане як запчастини, що дасть змогу заощадити 90 000 грн.
- Передане в оренду за 20 000 грн/рік протягом 5 років.
- Який варіант найбільш вигідний для компанії? Які ризики супроводжують ці варіанти?
- Як кожен вибір вплине на фінансову звітність підприємства?

Завдання 12. Підприємство придбало обладнання в 2020 році за 1 500 000 грн. Середній рівень інфляції за ці роки: 2021 – 12%, 2022 – 16%, 2023 – 22%, 2024 – 15%.

Метод амортизації – прямолінійний, термін експлуатації – 5 років.

Визначте реальну вартість обладнання на початок 2025 року.

Як інфляція впливає на рішення про переоцінку?

Практичне заняття 4.

Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку

Питання для обговорення

1. Чи можна вважати створення резерву сумнівних боргів інструментом маніпулювання фінансовими результатами? Який метод розрахунку резерву сумнівних боргів найменш схильний до маніпулювання?
2. Чи завжди застосування методу абсолютної суми гарантує об'єктивність оцінки?
3. Чи слід в умовах інфляції змінювати підхід до оцінки дебіторської заборгованості? Як змінюється достовірність первісної вартості при зростанні цін та девальвації?
4. Наскільки доцільно продавати права вимоги заборгованості (факторинг) як альтернативу формуванню резерву сумнівних боргів? У яких випадках це вигідніше для підприємства?
5. Чи справді дебіторська заборгованість завжди є активом? Як межа між активом і ризиком втрат визначається в реальній практиці, особливо при масовій неплатоспроможності клієнтів?
6. Який вплив має структура дебіторської заборгованості на оцінку кредитоспроможності підприємства? Чи може наявність великої кількості "прострочених, але ще не безнадійних" боргів вплинути на ставлення інвесторів або банків?

Завдання 1. Розрахувати резерв сумнівних боргів на 31.12 поточного року за методами: абсолютної суми сумнівної заборгованості шляхом аналізу ймовірності погашення кожної суми дебіторської заборгованості та шляхом аналізу давності кожної суми дебіторської заборгованості. Вихідні дані:

Таблиця 4

Дебітор	Сума, тис. грн	Дата виникнення	Інформація про дебітора
1	12	01.12.24	немає негативної інформації
2	30	15.10.24	постійно порушує графіки платежів
3	15	20.01.24	немає негативної інформації
4	48	15.05.23	процедура банкрутства
5	100	12.09.23	постійно порушує графіки платежів
6	60	18.12.23	немає негативної інформації
7	12	11.11.24	немає негативної інформації
8	18	10.11.21	не відповідає на звернення
9	4	17.09.24	процедура банкрутства
10	25	13.11.24	немає негативної інформації
11	46	02.10.24	постійно порушує графіки платежів
12	114	05.12.24	немає негативної інформації
13	230	28.11.24	немає негативної інформації
14	55	16.06.22	не відповідає на звернення
15	6	12.12.22	немає негативної інформації
16	10	30.09.21	процедура банкрутства
17	3	08.11.22	немає негативної інформації
18	28	15.01.23	не відповідає на звернення
19	34	01.11.24	немає негативної інформації
20	31	10.10.24	постійно порушує графіки платежів

Завдання 2. Протягом 2024 р. підприємство отримало чистий дохід від реалізації продукції на умовах післяплати у сумі 150 000 грн. Залишок резерву сумнівних боргів станом на 01.01.2024 р. – 500 грн. Під час складання звітності за 2024 рік підприємство обчислює резерв станом на

31.12.2024 р. Для визначення коефіцієнта сумнівності береться інформація за попередні п'ять років. Розрахувати резерв сумнівних боргів за методом визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході.

Таблиця 5

Рік	Чистий дохід	Безнадійна заборгованість
2019	850 000	14 000
2020	930 000	17 000
2021	1 150 000	9 500
2022	790 000	8 400
2023	1 280 000	6 100

Завдання 3. Розрахувати резерв сумнівних боргів на 31.12.2024 за методами:

- класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення;
- за середньою питомою вагою списаної дебіторської заборгованості.

Вихідні дані: дебіторська заборгованість підприємства на 31.12.2024 р. становить 1 130 000 грн, у тім числі: перша група – 900 000 грн; друга – 150 000 грн; третя – 80 000 грн. Залишок резерву сумнівних боргів станом на 31.12.24 р. – 860 грн.

Таблиця 6

Період	Безнадійна заборгованість			Дебіторська заборгованість		
	Група 1	Група 2	Група 3	Група 1	Група 2	Група 3
2018	200	800	2 130	36 000	24 500	4 750
2019	340	400	700	55 000	44 300	8 600
2020	890	500	0	50 000	29 600	11 570
2021	240	0	770	8 500	14 700	8 500
2022	560	650	1000	15 500	19 800	9 580
2023	320	850	1 400	25 000	18 300	10 400

Завдання 4. Порівняйте два підприємства – А і Б. Вихідні дані подано у таблиці:

Таблиця 7

Показник	Підприємство А	Підприємство Б
Дебіторська заборгованість, грн	600 000	800 000
Резерв сумнівних боргів, грн	90 000	45 000
Чистий дохід від реалізації, грн	3 000 000	2 500 000

Завдання:

1. Розрахуйте частку резерву сумнівних боргів у складі дебіторської заборгованості для кожного підприємства.
2. Розрахуйте частку резерву в чистому доході.
3. Проаналізуйте: яке підприємство має більш агресивну політику щодо оцінки дебіторської заборгованості? Чи свідчить це про вищий ризик, обережність чи маніпуляції?

Завдання 5. Підприємство планує змінити метод розрахунку резерву сумнівних боргів із методу коефіцієнта сумнівності на метод абсолютної оцінки. Керівник вимагає від бухгалтерії обґрунтувати таку зміну.

Завдання:

1. Підготуйте аргументи за і проти переходу.
2. Визначте, у яких умовах (структура клієнтів, обсяги операцій, ризики неплатежів) така зміна є доцільною.
3. Вкажіть, як це вплине на достовірність фінансової звітності.

Завдання 6. На балансі підприємства є така поточна дебіторська заборгованість:

Таблиця 8

Сума, грн	Строк непогашення	Додаткова інформація
18 000	4 місяці	Жодної реакції на звернення
22 000	1 місяць	Дебітор попросив відтермінування
35 000	7 місяців	Ведеться досудова претензійна робота
10 000	2 місяці	Регулярно сплачує невеликими частинами

Завдання:

1. Визначте, які суми є сумнівними, а які – поточними.
2. Застосуйте коефіцієнти сумнівності: до 3 місяців – 1 %, 3–6 місяців – 10 %, понад 6 місяців – 25 %
3. Розрахуйте резерв сумнівних боргів.

Завдання 7. Дебітор має заборгованість перед підприємством у сумі 150 000 грн. Відомо, що дебітор зазнав збитків у зв'язку із воєнними руйнуваннями, але його діяльність відновлюється. Бухгалтер пропонує сформувати резерв на всю суму дебіторської заборгованості як сумнівну, оскільки термін непогашення становить 5 місяців.

Питання: Чи доцільно формувати повний резерв у цій ситуації?

Які етичні та професійні фактори потрібно врахувати?

Як таке рішення вплине на звітність підприємства?

Завдання 8. Підприємство має 3 сценарії прогнозу дебіторської заборгованості на наступний рік:

Таблиця 9

Сценарій	Очікувана сума дебіторської заборгованості	Прогнозована частка безнадійної заборгованості
Оптимістичний	700 000 грн	1,5 %
Реалістичний	900 000 грн	3 %
Песимістичний	1 200 000 грн	6 %

Завдання: Розрахуйте резерв сумнівних боргів за кожним сценарієм. Зробіть висновки та рекомендації.

Завдання 9. На підставі наданої інформації про кожного дебітора проаналізуйте стан заборгованості, дайте експертну оцінку ймовірності її погашення та визначте доцільність створення резерву.

Таблиця 10

Дебітор	Сума, грн	Дата виникнення	Інформація з відділу контролю заборгованості
ТОВ «БудСервіс+»	56 000	15.10.2022	Підприємство регулярно прострочує платежі. У попередньому році за ним уже списували безнадійний борг.
ФОП Коваль А.І.	12 500	08.06.2023	Платежі надходять нерегулярно, але дебітор на зв'язку. Повідомив, що тимчасово не веде діяльність через релокацію з Харківської області. Обіцяє повернути борг до кінця року.
ТОВ «ТрансГруп»	108 000	04.12.2020	Термін позовної давності минув. Дебітор не відповідає на звернення. За даними аналітичних сервісів — перебуває в процесі ліквідації.
ПП «ГрінТех»	90 000	11.02.2023	Надали офіційний лист про тимчасове призупинення діяльності через зупинку

			постачань. Пропонують реструктуризацію боргу, ведеться активне листування.
ТОВ «Вектор-Південь»	25 400	19.11.2023	Новий партнер. Це перша угода. Заборгованість незначна. Інформація з аналітичного порталу підтверджує активну фінансову діяльність. Позитивна кредитна історія.
ТОВ «ІнтерБудПроект»	76 300	29.09.2021	Останній платіж був у липні 2022. Відомості з судового реєстру — порушено справу про банкрутство.
ФОП Іванюк О.О.	43 800	21.03.2023	Вчасно подає звітність, є платником ПДВ, не має прострочень за іншими договорами. Представник підтвердив готовність повністю розрахуватися до кінця поточного кварталу.

Практичне заняття 5.

Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості

Питання для обговорення

1. Чи забезпечує теперішня вартість довгострокових зобов'язань більшу достовірність у звітності, ніж номінальна? У яких випадках дисконтування більше шкодить, ніж допомагає фінансовій прозорості?

2. Чи є дисконт інструментом реального фінансового аналізу чи бухгалтерською формальністю? Чи справді користувачі фінансової звітності (власники, інвестори, банки) звертають увагу на теперішню вартість заборгованості?

3. Чи варто обов'язково дисконтувати всі довгострокові зобов'язання, навіть якщо підприємство не має доступу до ринкових ставок? Які альтернативи можуть бути більш доцільними в умовах української економіки?

4. Чи не створює дисконтування ризиків для об'єктивності фінансової звітності, якщо ринкову ставку встановлює саме підприємство? Як уникнути маніпуляцій у таких умовах?

5. Чи можна вважати фінансові інструменти з дисконтом або премією прихованою формою кредитування або дотацій? Як це відобразити у звітності, щоб уникнути хибного тлумачення?

6. Чи є обмеження щодо дисконтування позик у валюті в умовах валютного регулювання? Які ризики це створює для бухгалтерів і як уникнути порушень?

Завдання 1. Підприємство 01.01.2025 р. отримало поворотну грошову допомогу від іншого підприємства у сумі 500 000 грн на 3 роки, яку потрібно повернути наприкінці строку користування. Підприємство звітує раз у рік. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 15 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 2. Підприємство 01.04.2025 р. видало безвідсоткову позику своєму працівнику у сумі 800 000 грн на 2 роки, яку потрібно повернути наприкінці строку користування. Підприємство звітує поквартально. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 18 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 3. Підприємство 01.10.2024 р. отримало безвідсотковий кредит від нерезидента в іноземній валюті у сумі 100 000 євро на 4 роки, яку потрібно повернути однаковими частинами 01.10.2025, 01.10.2026, 01.10.2027, 01.10.2028. Підприємство звітує раз у рік. Прийнято рішення про застосування для дисконтування відсоткової ставки 8 %. Провести дисконтування довгострокової заборгованості за увесь період до погашення.

Завдання 4. Підприємство 3 січня 2025 р. придбало облигації номінальною вартістю 42 000 грн за 39 000 грн, тобто дисконт становив 3 000 грн. Фіксована ставка відсотка за облигацією – 10 % річних. Погашення облигації через 5 років. Виплата відсотків відбувається щорічно в кінці року. Потрібно провести амортизацію дисконту за методом ефективної ставки відсотка у таблиці:

Таблиця 11

Дата	Номінальна сума відсотка	Сума відсотка за ефективною ставкою	Сума амортизації дисконту	Амортизована собівартість інвестиції
------	--------------------------	-------------------------------------	---------------------------	--------------------------------------

Завдання 5. Підприємство 3 січня 2025 р. придбало облигації номінальною вартістю 48 000 грн за 50 000 грн, тобто премія становила 2 000 грн. Фіксована ставка відсотка за облигацією – 10 % річних. Погашення облигації через 5 років. Виплата відсотків відбувається щорічно в кінці року. Потрібно провести амортизацію премії за методом ефективної ставки відсотка.

Таблиця 12

Дата	Номінальна сума відсотка	Сума відсотка за ефективною ставкою	Сума амортизації премії	Амортизована собівартість інвестиції
------	--------------------------	-------------------------------------	-------------------------	--------------------------------------

Завдання 6. Визначте, які з наведених заборгованостей потребують дисконтування, а які – ні. Обґрунтуйте рішення.

Таблиця 13

№	Вид заборгованості	Сума, грн	Строк погашення	Умови договору
1	Дебіторська	150 000	не пізніше 30.09.2025	Угода на постачання товарів з фіксованим терміном оплати
2	ПФД працівнику	100 000	"за вимогою"	Немає письмового договору
3	Позика від засновника	500 000	31.12.2027	Безвідсоткова, офіційний договір
4	Відшкодування ПДВ	70 000	термін не визначено	Очікується протягом 6 місяців
5	Виданий гарантійний платіж	50 000	після закінчення оренди через 3 роки	Повертається грошима
6	Кредит в банку	500 000	рівними частинами щомісяця протягом 3 років	Відсоткова ставка пільгова 7%
7	Депозит в банку	200 000	31.12.2028	Відсоткова ставка пільгова 3%

Завдання 7. Підприємство 01.07.2024 р. надало іншому підприємству позику 240 000 грн строком на 2 роки, без нарахування відсотків. Погашення має відбутися одним платежем. Для дисконтування обрано ставку 12 % річних. Обчисліть теперішню вартість боргу на кожен дату балансу до погашення.

Завдання 8. Підприємство готує першу річну фінансову звітність. Бухгалтер звернув увагу на 2 договори: Договір 1: Видано поворотну безвідсоткову допомогу працівнику на 3 роки. Договір 2: Отримано безвідсоткову позику від засновника на 5 років. Підприємство складає спрощену фінансову звітність та має право не дисконтувати довгострокові зобов'язання та довгострокову дебіторську заборгованість.

Підготуйте висновок для керівництва: які наслідки має дисконтування обох договорів? При яких умовах вигідно прийняти рішення про дисконтування, а при яких вигідно не здійснювати дисконтування? Чи можна один договір дисконтувати а інший – ні?

Завдання 9. Підприємство має вільні кошти для інвестицій у боргові облигації. Є три варіанти:

Таблиця 14

Варіант	Номинал	Ціна придбання	Ставка %	Строк	Тип (дисконт/премія)
A	100 000	97 000	20 %	5 років	дисконт
B	100 000	101 000	25 %	4 роки	премія
C	100 000	100 000	24 %	3 роки	без премії/дисконту

Оберіть оптимальний варіант з точки зору прибутковості.

Завдання 10. Підприємство отримало від контрагента безвідсотковий кредит у сумі 600 000 грн на 3 роки, який потрібно буде повернути одним платежем у кінці строку. Для дисконтування підприємство застосовує ринкову ставку 16 % річних.

Розрахуйте теперішню вартість кредиту на дату його отримання. Обчисліть суму дисконту. Відобразіть операцію в обліку на дату отримання.

Завдання 11. Підприємство отримало 01.01.2025 р. 1 200 000 грн безвідсоткового кредиту строком на 4 роки, з умовою рівномірного погашення щороку по 300 000 грн. Ставка дисконтування – 24 % річних.

Розрахуйте теперішню вартість кредиту на дату отримання (дисконтуйте кожний платіж окремо). Визначте загальну суму дисконту.

Розрахуйте теперішню вартість на кожен наступну дату балансу. Відобразіть операції у бухгалтерському обліку.

Практичне заняття 6.

Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку

Питання для обговорення

1. Чи може створення резервів бути формою легального маніпулювання фінансовими результатами?

Чи доцільно дозволяти підприємствам самостійно визначати методики розрахунку резервів (особливо гарантійних)? Чи не знижує це порівнюваність фінансової звітності між компаніями?

2. Чи може підприємство уникати створення забезпечення, навмисно не розкриваючи план реструктуризації? Які етичні та правові наслідки має приховування такої інформації?

3. Чи потрібно створювати резерв на виконання обтяжливого контракту, якщо підприємство веде переговори про зміну його умов? Як бути в ситуації невизначеності — визнавати зобов'язання чи чекати результатів перемовин?

4. Чи завжди доцільно створювати резерв на гарантійне обслуговування, якщо продукція має високий рівень якості і практично не повертається? Наскільки в такому випадку обґрунтованим є використання історичних даних?

5. Чи не порушується принцип обачності, якщо підприємство формує один "загальний" резерв на гарантії для всіх видів продукції? У яких випадках такий підхід є виправданим?

6. Чи мають підприємства малого бізнесу бути повністю звільнені від зобов'язання створювати резерви? Чи це спрощення призводить до викривлення реальної картини їх фінансового стану?

Завдання 1. Численність працівників підприємства – 40 осіб. Плановий фонд оплати праці за місяць відповідно до штатного розпису – 450 000 грн. Планова середня тривалість відпустки на 2025 рік – 24 дні. За січень 2025 р. було нараховано зарплату – 410 000,00 грн. Визначити коефіцієнт резервування. Нарахувати резерв на відпустки за січень 2025 р.

Завдання 2. Численність працівників збуту – 9 осіб, з них – 1 особа з інвалідністю. Плановий фонд оплати праці за місяць відповідно до штатного розпису – 90 000 грн, працівника з інвалідністю – 10 000. Планова середня тривалість відпустки на 2025 рік – 26 днів. За лютий 2025 р. було нараховано зарплату: працівникові з інвалідністю – 11 000 грн, іншим працівникам – 80 000 грн. Визначити коефіцієнт резервування. Нарахувати резерв на відпустки за лютий 2025 р.

Завдання 3. Коефіцієнт резервування для підприємства на 2025 рік розрахований у розмірі 0,09 (9 %), коефіцієнт ЄСВ – 1,22. За березень 2025 р. нараховано зарплату (грн): директору – 20 000; бухгалтеру – 17 000; виробничому робітнику – 16 000; допоміжному робітнику – 13 000; обслуговуючому робітнику – 11 000; водію директора – 15 000; секретарю – 12 000; менеджеру збуту – 15 000; менеджеру постачання – 14 000; продавцю – 15 000; касиру – 16 000; прибиральнику – 8 000; охоронцю – 9 000. Нарахувати резерв на відпустку за видами витрат.

Завдання 4. За підсумками року в січні наступного року працівникам підприємства виплачують премію у розмірі однієї місячної зарплати. Якщо підприємство отримує запланований прибуток, то премію збільшують на 50 %. Підприємство прийняло рішення протягом року створювати резерв на виплату премії. Місячний фонд оплати праці становить 125 000. Фактично нараховано зарплату працівникам: за січень – 120 000; за лютий – 130 000; за березень – 135 000. Нарахувати резерв за січень, лютий, березень.

Завдання 5. Підприємство почало випуск нової продукції. Згідно з оцінкою фахівців підприємства очікувані витрати на сервісне обслуговування становитимуть 1 %, гарантійний ремонт – 2 %, гарантійну заміну – 4 % від суми доходу від реалізації. Підприємство нараховує резерв щоквартально. Сума доходу за 1 квартал – 100 000 грн. Нарахувати резерв за 1 квартал.

Завдання 6. Підприємство виробляє фільтри. Підприємство має зобов'язання протягом одного року безкоштовно проводити гарантійні ремонти або заміну фільтрів у разі виявлення виробничого дефекту. Обліковою політикою підприємства передбачено, що гарантійне забезпечення формується щомісяця шляхом множення доходу від реалізації продукції на відсоток резервування, визначений на звітний рік. Відсоток резервування визначають на підставі інформації про обсяги реалізації продукції, суми витрат на гарантійні ремонти і заміни за останні 4 квартали: 1 квартал 2024 р. – дохід – 100 000, витрати по гарантії – 5 000; 2 квартал – дохід – 200 000, витрати по гарантії – 8 000; 3 квартал – дохід – 150 000, витрати по гарантії – 10 000; 4 квартал – дохід – 100 000, витрати по гарантії – 6 000 грн. Дохід від реалізації фільтрів за січень 2025 р. становив 90 000 грн, за лютий – 120 000 грн. Визначити відсоток резервування, нарахувати резерв за січень та лютий 2025 р.

Завдання 7. Підприємство надає покупцям гарантію на три роки на придбану техніку. За гарантійними зобов'язаннями підприємство зобов'язується виправити виробничі недоліки, а якщо це неможливо – зробити гарантійну заміну. За попередніми даними витрати на гарантійний ремонт та гарантійні заміни становлять близько 2 % від суми продажів за перший рік експлуатації, 4 % – від суми продажів за другий рік та 6 % – за третій рік. Сума доходів від реалізації за 2022 рік становила 20 млн грн; за 2023 – 30 млн грн; за 2024 – 40 млн грн. Потрібно розрахувати суму забезпечення на гарантійний ремонт та гарантійні заміни на 2025 рік станом на 31.12.2024 р. Залишок невикористаного забезпечення на гарантійний ремонт і гарантійні заміни становив 500 тис. грн.

Завдання 8. Власник підприємства прийняв рішення про закриття структурного підрозділу – магазину. Рішення прийняте згідно з протоколом 12.04.2024 р., рішення повідомлене працівникам цього магазину 15.07.2024 р. Продаж майна магазину був запланований через аукціон, оголошення на проведення аукціону подано 01.10.2024 р. Договір про продаж майна

підписаний 10.01.2025 р. Підприємство подає квартальну звітність. На яку звітну дату підприємство має право вперше створити забезпечення на реструктуризацію?

Завдання 9. Підприємство планує реструктуризацію. Планують провести такі витрати:

- втрати від знецінення основних засобів – 100 000 грн;
- вихідна допомога звільненим працівникам – 200 000 грн;
- зарплата працівникам, нарахована за роботу до звільнення – 300 000 грн;
- витрати, пов'язані з продажем майна – 20 000 грн;
- дохід від продажу майна – 50 000 грн;
- фінансові санкції від постачальників за припинення постачання – 100 000 грн.

На які витрати підприємство має право створити резерв на реструктуризацію? Визначте суму резерву.

Завдання 10. Підприємство уклало договір оренди обладнання строком на три роки. Після закінчення одного року дії договору у зв'язку зі зменшенням обсягу діяльності підприємство надалі не планує використовувати орендоване обладнання. Місячна орендна плата – 10 000 грн. Неустойка за дострокове розірвання договору становить 50 % орендної плати за період до закінчення дії договору оренди. Підприємство має пропозицію здати обладнання в суборенду за 4 000 грн у місяць.

Нарахувати резерв на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.

Завдання 11. Підприємство уклало договір про надання послуг за фіксованою ціною строком на два роки. Після закінчення 10-ти місяців дії договору у зв'язку зі стрімким зростанням цін собівартість надання послуг зросла і договір став збитковим.

Дохід від надання послуг становить 50 000 грн на місяць. Собівартість послуг – 55 000 грн. Неустойка за дострокове розірвання договору – 200 000 грн. Нарахувати резерв на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.

Завдання 12. Підприємство реалізує два види продукції: мобільні кондиціонери та електричні обігрівачі. За останній рік витрати на гарантійне обслуговування становили:

- Кондиціонери: 1,2 % від реалізації (доходи – 5 000 000 грн);
- Обігрівачі: 2,5 % від реалізації (доходи – 2 000 000 грн).

Розрахуйте окремо резерви на гарантії за кожним видом продукції. Поясніть, чому не рекомендується формувати один загальний резерв.

Завдання 13. Підприємство планує закрити філію. Орієнтовні витрати:

Вихідна допомога – 500 000 грн

Компенсація за невикористані відпустки – 70 000 грн

Витрати на переїзд персоналу – 60 000 грн

Маркетинг нового напрямку – 80 000 грн

Втрати на знецінення обладнання – 150 000 грн

Визначте, які з наведених витрат можна включити до резерву на реструктуризацію. Розрахуйте загальну суму резерву.

Завдання 14. Підприємство уклало контракт на надання послуг із фіксованою оплатою 30 000 грн/міс. Через зміну цін собівартість зросла до 36 000 грн/міс. Залишилось ще 5 місяців дії контракту. Як альтернатива, можна достроково розірвати контракт із неустойкою в 40 000 грн.

Визначте, яку суму резерву на обтяжливий контракт слід створити. Обґрунтуйте вибір між "виконувати до кінця" і "достроково розірвати". Як ця ситуація вплине на показники фінансової звітності?

Завдання 15. Ознайомтесь із наведеними ситуаціями. Для кожної з них дайте відповідь: чи потрібно створювати резерв, вкажіть, який саме.

1. Підприємство уклало контракт із покупцем, у якому взяло на себе гарантійні зобов'язання на 2 роки. Продукція продана, але гарантійних витрат ще не було.
2. Керівництво підприємства ухвалило рішення виплатити одноразову премію працівникам за добрі результати роботи, але наказ ще не підписаний, і розмір премії не визначено.
3. Підприємство за договором з постачальником може бути оштрафоване у разі прострочення платежу. Оплата ще не прострочена.
4. Підприємство має велику кількість працівників. Частина з них ще не брала оплачуваної щорічної відпустки. Усі ці дні акумулюються як право на відшкодування в разі звільнення.
5. Підприємство планує закрити збитковий підрозділ, але ще не повідомило працівників, не прийнято жодних наказів, лише є внутрішній проект плану.
6. Після різкого здорожчання матеріалів підприємство виявило, що контракт із фіксованою ціною поставки став збитковим. Витрати перевищують виручку.
7. Підприємство подало судовий позов проти колишнього контрагента на суму 200 000 грн. Розгляд ще не відбувся. За оцінкою юристів, шанси виграти – 50/50.
8. Директор підписав договір про реструктуризацію: буде закрито відділення, частину працівників скорочено, частині запропоновано переїзд. Працівників уже офіційно повідомили. Здійснено перші кроки реалізації плану.
9. Підприємство планує запровадити додаткову медичну страховку для персоналу з наступного року. Наразі жодних документів не підписано.
10. Підприємство надає послуги з фіксованою місячною оплатою. Через зміну економічної ситуації собівартість послуг зросла, але в договорі не передбачено перегляду ціни. Дострокове розірвання – з неустойкою.

Практичне заняття 7.

Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів

Питання для обговорення

1. Якою мірою курсові різниці відображають реальні економічні вигоди або втрати підприємства, а в яких випадках вони є лише обліковим ефектом, що не супроводжується реальними грошовими потоками?
2. Чи можна вважати курсові різниці інструментом «прихованого» впливу валютного ринку на фінансовий результат підприємства, і як це впливає на якість управлінських рішень?
3. Наскільки обґрунтованим є підхід, за якого аванси в іноземній валюті не підлягають переоцінці, навіть якщо між датою авансу та датою постачання відбуваються суттєві валютні коливання?
4. Чи повинні національні стандарти бухгалтерського обліку в умовах воєнної економіки та нестабільного валютного ринку передбачати більш гнучкі механізми оцінки валютних статей?
5. Які ризики для фінансової звітності виникають у разі значних коливань валютного курсу між датою здійснення операції та датою складання балансу?
6. Як валютні коливання впливають на порівнянність фінансової звітності підприємств, що працюють на внутрішньому ринку, і компаній із активною зовнішньоекономічною діяльністю?
7. Чи можуть курсові різниці спотворювати показники прибутковості підприємства та вводити в оману інвесторів або кредиторів?

Завдання 1. Прочитайте твердження. Визначте, які з них є помилковими. Поясніть, в чому полягає помилка. Твердження:

1. Курсові різниці виникають лише тоді, коли здійснюється фактична оплата іноземною валютою.

2. Якщо курс національної валюти знижується, то для імпортера з України це завжди вигідно, адже він отримає більше гривень за ту саму суму валюти.
3. Курсові різниці можуть бути як доходом, так і витратами підприємства, залежно від напрямку зміни валютного курсу.
4. При зростанні офіційного курсу іноземної валюти щодо гривні підприємство-експортер зазвичай зазнає збитків від курсових різниць.
5. У бухгалтерському обліку перерахунок валютних активів і зобов'язань на дату балансу здійснюється за офіційним курсом НБУ.
6. Розрахунки в іноземній валюті між резидентами України допускаються без обмежень.

Завдання 2. Проаналізуйте наведені ситуації. Вкажіть, чи виникає курсова різниця, по якому рахунку (наприклад, 312, 362, 632, 141, 502 тощо), чи вона **позитивна чи негативна**, і чи є вона **операційною чи неопераційною**. Ситуації:

1. Підприємство отримало валютну виручку від покупця-нерезидента через 5 днів після відвантаження товару. За цей час курс долара зріс.
2. Перераховано передоплату постачальнику-нерезиденту за імпорт товарів. На дату звітності курс змінився.
3. На валютному рахунку підприємства залишилося 2 000 євро. На кінець місяця курс євро зріс.
4. Підприємство погасило кредит в іноземній валюті, отриманий від іноземного банку. Курс валюти під час погашення знизився.
5. Отримано аванс від іноземного покупця, але поставка товару ще не здійснена. Курс на дату звітності змінився.
6. На дату складання балансу підприємство має дебіторську заборгованість у доларах США, курс якої зріс порівняно з курсом на дату відвантаження.
7. Підприємство продало іноземну валюту банку за курсом, нижчим від офіційного курсу НБУ.
8. Отримано відсотки за депозитом в іноземній валюті. На дату звітності курс долара зріс.
9. Сплачено заборгованість постачальнику-нерезиденту, коли курс євро зріс порівняно з моментом отримання товару.
10. На валютному рахунку підприємства зберігаються кошти міжнародного гранту. Курс долара впав.
11. Підприємство інвестувало кошти в капітал іноземної компанії. На кінець року курс іноземної валюти зріс.
12. Куплено іноземну валюту для оплати імпортного контракту. Курс комерційний вищий, ніж офіційний курс НБУ.

Завдання 3. На 01.03.2025 на валютному рахунку підприємства — 2 000 USD.

Офіційний курс НБУ — 38,00 грн/USD.

Комерційний курс банку на купівлю — 38,10 грн/USD, на продаж — 37,90 грн/USD.

Упродовж березня відбулися такі операції:

1. 03.03 — перераховано банку 190 500 грн для купівлі 5 000 USD. Курс НБУ на 03.03 — 38,05 грн/USD.
2. 04.03 — валюта зарахована на валютний рахунок.
3. 10.03 — продано банку 3 000 USD за курсом 37,95 грн/USD. Курс НБУ на 10.03 — 37,85 грн/USD.
4. 15.03 — отримано з банку гривневий еквівалент від продажу валюти.
5. 31.03 — на валютному рахунку залишок 4 000 USD. Курс НБУ на 31.03 — 38,20 грн/USD.

Завдання:

1. Розрахувати позитивні/негативні курсові різниці.
2. Скласти бухгалтерські проведення з сумами операцій.

3. Визначити залишок валюти у гривнях на 31.03.

Завдання 4. ТОВ «ГлобалТрейд» експортує товари та надає послуги нерезиденту. Офіційний курс НБУ на 01.04.2025 — 38,00 грн/USD. Комерційний курс банку на продаж валюти — 38,10 грн/USD. ПДВ — 0%.

У квітні відбулися такі операції:

1. 01.04 — відвантажено товар на суму 10 000 USD (митна вартість).
2. Мито — 3% від митної вартості.
3. Витрати на транспортування — 15 000 грн (оплачено перевізнику).
4. 03.04 — митне оформлення експорту завершено.
5. 05.04 — відображено дохід від реалізації товару.
6. 08.04 — отримано оплату від покупця-нерезидента на валютний рахунок. Курс НБУ на 08.04 — 38,20 грн/USD.
7. 25.04 — надано послуги нерезиденту на суму 3 000 USD, оплата ще не надійшла. Курс НБУ — 38,20 грн/USD.

Завдання:

1. Скласти бухгалтерські проведення за кожною операцією.
2. Визначити позитивні/негативні курсові різниці на 30.04.

Завдання 5. ТОВ «ІмпортСервіс» імпортує товари від нерезидента.

Офіційний курс НБУ на 01.05.2025 — 38,00 грн/USD.

Комерційний курс банку — 38,10 грн/USD.

Ставка мита — 5%, ПДВ — 20%.

У травні відбулися такі операції:

1. 01.05 — від постачальника-нерезидента отримано інвойс на 12 000 USD.
2. 03.05 — сплачено передоплату 6 000 USD (курс НБУ — 38,05 грн/USD).
3. 08.05 — товар ввезено на митну територію України.
4. Митна вартість — 12 000 USD, курс НБУ — 38,10 грн/USD.
5. 09.05 — нараховано мито (5%) і ПДВ (20%) від митної вартості.
6. 10.05 — сплачено мито та ПДВ з поточного рахунку.
7. 12.05 — оплачені послуги страхування вантажу — 8 000 грн, транспортування — 15 000 грн.
8. 15.05 — сплачено післяоплату решти вартості товару — 6 000 USD (курс НБУ — 38,20 грн/USD).

Завдання:

1. Визначити загальну собівартість імпортованих товарів (митна вартість + мито + страхування + транспортування).
2. Скласти бухгалтерські проведення.
3. Визначити курсові різниці.

Практичне заняття 8.

Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства

Питання для обговорення

1. Чи можна вважати фінансову звітність об'єктивним відображенням фінансового стану підприємства, якщо її показники суттєво залежать від облікової політики та професійних суджень бухгалтера?
2. Наскільки справедливо оцінювати фінансову стійкість підприємства лише на основі балансу без урахування якості активів, реальної ліквідності та ризиків, розкритих у примітках до фінансової звітності?

3. Чи може високий рівень прибутку у звіті про фінансові результати свідчити про ефективність діяльності підприємства, якщо одночасно спостерігаються негативні грошові потоки від операційної діяльності?

4. Чи повинна фінансова звітність більше орієнтуватися на інформаційні потреби інвесторів і кредиторів, навіть якщо це ускладнює її складання для малих підприємств?

5. Чи є спрощені форми фінансової звітності для малих і мікропідприємств достатніми для об'єктивної оцінки їх фінансового стану та ризиків?

6. Чи може консолідована фінансова звітність приховувати реальні фінансові проблеми окремих підприємств у групі?

7. Чи завжди зростання власного капіталу означає покращення фінансового стану підприємства з економічної точки зору?

8. Якою мірою фінансові результати підприємства є наслідком реальної господарської діяльності, а якою — результатом обраних методів оцінки та облікових рішень?

9. Чи можна вважати фінансову звітність інструментом управління економічною репутацією підприємства?

10. Чи повинні примітки до фінансової звітності відігравати більш важливу роль, ніж основні звітні форми, у прийнятті інвестиційних рішень?

11. Чи може фінансова звітність бути використана як інструмент стратегічного управління, а не лише як засіб звітування?

Завдання 1. Проаналізуйте зміни у структурі активів і пасивів та зробіть висновки щодо фінансової стійкості підприємства.

Спрощений баланс, тис. грн

Показник	Рік 1	Рік 2
Необоротні активи	600	800
Оборотні активи	400	350
Усього активів	1000	1150
Власний капітал	550	520
Довгострокові зобов'язання	200	350
Поточні зобов'язання	250	280
Усього пасивів	1000	1150

Потрібно:

1. Оцінити зміни у структурі активів.
2. Оцінити зміни у структурі джерел фінансування.
3. Зробити висновок щодо фінансової стійкості підприємства.

Завдання 2. На основі наведеного опису облікової політики визначте, як ці рішення могли вплинути на прибуток і показники балансу.

Вхідні дані

Підприємство застосовує такі облікові рішення:

- Амортизація основних засобів — прискорений метод.
- Запаси оцінюються за методом ФІФО.
- Створюється резерв сумнівних боргів у розмірі 10% від дебіторської заборгованості.
- Проведено уцінку частини основних засобів через знецінення.

Потрібно:

1. Оцінити вплив на фінансовий результат (прибуток).
2. Оцінити вплив на активи, зобов'язання та власний капітал.

Завдання 3. На основі опису діяльності підприємств визначте, які статті балансу будуть найбільш суттєвими та чому.

Підприємство А. Виробник будівельних матеріалів. Має власні виробничі цехи, обладнання, склади сировини та готової продукції.

Підприємство Б. Торговельна компанія, що займається оптовим продажем побутової техніки з відстрочкою платежу покупцям.

Підприємство В. ІТ-компанія, яка надає послуги з розробки програмного забезпечення. Матеріальні активи мінімальні.

Підприємство Г. Будівельна фірма, що виконує довгострокові підрядні роботи за авансовими платежами.

Потрібно: Для кожного підприємства визначити ключові статті активів і зобов'язань балансу та обґрунтувати вибір.

Завдання 4. На основі наведених показників опишіть фінансовий стан кожного підприємства без використання формул та сформулюйте рейтинг інвестиційної привабливості (1 – найкраще).

Фінансові показники, тис. грн

Підприємство	Активи	Зобов'язання	Власний капітал	Прибуток
А	2 000	800	1 200	250
Б	1 500	1 100	400	90
В	3 000	1 000	2 000	300
Г	900	700	200	-50
Д	2 200	900	1 300	180

Потрібно:

1. Описати фінансовий стан кожного підприємства.
2. Скласти рейтинг інвестиційної привабливості.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бандура З. Л., Кріль Я. Я., Москаль Н. В. Облік і аудит: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 270 с.
2. Бандура З. Л., Кріль Я. Я., Москаль Н. В. Оцінка в бухгалтерському обліку: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 144 с.
3. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 438 с.
4. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.
5. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Денчук П. Н. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 490 с.
6. Лисиченко О. О., Атамас П. Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 356 с.
7. Нашкєрська Г. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 464 с.
8. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2019. 560 с.
9. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Затверджені наказами Міністерства фінансів України.
10. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 422 с.

Додаткова література:

11. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
12. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навчальний посібник / за заг. ред. М. І. Скрипник. Київ, 2017. 340 с.

13. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.
14. Гудзь Н. В., Денчук П. В., Романів Р. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. [2-ге вид., перероб і доп.]. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
15. Лень В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства: підручник. Київ: Каравела, 2019. 676 с.
16. Плаксієнко В. Я. Облік, оподаткування та аудит: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 509 с.
17. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навчальний посібник. Харків, 2016. 274 с.
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2016. 928 с.
19. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Київ: Знання, 2015. 572 с.

Інформаційні ресурси:

20. Офіційний портал Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
21. Сайт електронної бухгалтерської газети «Інтерактивна Бухгалтерія»
<http://www.interbuh.com.ua/ua/>
22. Офіційний сайт всеукраїнської професійної бухгалтерської газети «Все про бухгалтерський облік» <http://www.vobu.com.ua/>
23. Офіційний сайт професійного видання Бухгалтер 911:
https://buhgalter911.com/uk/?utm_source=all-sites&utm_medium=top-menu&utm_campaign=from-top-menu